

Norsk samfunns-
medisinsk forening
DEN NORSKE LEGEFORENING

Samfunnsmedisin

Kurs D: Kvalitetsarbeid og tilsyn 2025 (september)

Kurset har digitalt oppstartmøte 20. august og avsluttes med en to dagers kurssamling på Soria Moria i Oslo 17-18. september 2025.

Arrangør: Norsk samfunnsmedisinsk forening

Kurskomite: Anne-Sofie Syvertsen, Ronald Kvamme, Steffen Rosenberg og Henning Mørland

Målbeskrivelse Kursdeltakerne skal få innføring i systematisk kvalitetsarbeid og tilsyn på ulike nivå i helsetjenesten. Videre skal kurset beskrive lovverk, ansvarsområder samt tilsynsmetodikk for tilsynsmyndighetene.

Dette er Kurs D i spesialistutdanning i samfunnsmedisin, som er godkjent med 30 kurstimer etter tidligere spesialistregelverk. Kurset er anbefalt læringsaktivitet i ny spesialistutdanning bidrar til å dekke disse læringsmålene:

Spesialitet/ LM-kode	LM ID	TEMA/OMRÅDE	LÆRINGSMÅL
SAM	010	Kvalitetsarbeid og tilsyn	Ha god kunnskap om kvalitetsarbeid og internkontroll.
SAM	011	Kvalitetsarbeid og tilsyn	Ha kunnskap om ulike metoder for kvalitets- og tjenesteutvikling, herunder grunnleggende kvalitetsteorier.
SAM	012	Kvalitetsarbeid og tilsyn	Ha god kunnskap om det statlige tilsynet med helse- og omsorgstjenestene.
SAM	013	Kvalitetsarbeid og tilsyn	Ha god kunnskap om tilsynsmetodikk og tilsynsarbeid.
SAM	014	Kvalitetsarbeid og tilsyn	Selvstendig kunne bistå egen organisasjon med kvalitetsutvikling og kvalitetssikring.
SAM	015	Kartlegging og analyse	Ha god kunnskap om ROS-metodikken og anvendelse av denne metoden.

Oppstartmøte - digitalt – onsdag 20. august kl 14-15

Presentasjon av deltakerne, gjennomgang av kurset og program. Etablering av grupper. Invitasjon til digitalt møte sendes i forkant (Zoom)

Kurset er normert til 30 kurstimer. Kurssamlingen utgjør ca 15 kurstimer. Forventet tidsbruk til forberedelser individuelt og gruppebasert vil være ca 15 timer.

Forberedende arbeid - gjennomføres i perioden fra oppstartmøte til kurssamlingen

Kursdeltakerne inndeles i 5 grupper á 4-5 deltakere. I hver gruppe har en deltaker fått ansvar som gruppeleder og skal samordne gjennomføring av innledende del av kurset. Gruppene gjennomfører 2-3 nettmøter/diskusjoner hvor dere diskuterer oppgave 1 og 2 nedenfor. Forut for nettmøtene skal alle deltakerne ha gjort individuelle forberedelser. Gruppene sender en «enkel rapport» fra de innledende arbeidene. Det skal ikke sendes inn individuelle oppgaver til dette kurset.

1. Kvalitetsarbeid og forbedringsprosesser

Case:

Du jobber som kommuneoverlege. Felles leder for kommunens tre sykehjem kontakter deg fordi hun ønsker å jobbe mer systematisk med kvalitet og pasientsikkerhet.

Du vet at Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024-2027 trekker frem bruk av verktøyet «Trygghetsstandard i sykehjem» for å bidra med systematikk og anbefalinger til hvordan man kan jobbe med kvalitetsforbedring.

Det besluttet å ta i bruk dette verktøyet i kommunen. Som et ledd i implementeringen skal det gjennomføres et forbedringsarbeid knyttet til legemiddelgjennomgang hvor man skal fokusere på ett av de seks områdene/temaene i verktøyet:

- Ledelse
- Struktur og prosess
- Kompetanse
- Personsentrert omsorg
- Tjenesteyting
- Innovasjon og teknologi

Du melder interesse for å være med i dette arbeidet og ender til slutt opp som prosjektleder.

Individuelle forberedelser:

- Obligatorisk film
 - [Quality Improvement in Healthcare - YouTube](#)
- Obligatorisk lesestoff
 - [Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024-2027](#) (kapittel 6.4)
 - [Trygghetsstandard i sykehjem](#) (les hele landingssiden med introduksjon og gjennomgang av de seks temaene. Les i tillegg temasiden og eventuelt noen av lenkene for det temaet dere velger å fokusere på)
 - [Nasjonalt faglig råd om legemiddelgjennomgang](#)
 - [Kvalitetsforbedring - Helsebiblioteket](#) (les gjennomgangen av de fem fasene. Til avsnittet «Om utviklingen av modell for kvalitetsforbedring»)
- Anbefalt lesestoff
 - [Kvalitetsforbedring - Helsebiblioteket](#) (les bare første «boksen» om brukermedvirkning. Spesielt interesserte kan se på referansene det er linket til)
 - [Kvalitetsforbedring - Helsebiblioteket](#) (les gjennomgangen av de ti faktorene som er ekstra

- o viktige for å sikre vedvarende forbedring)
- o [Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten - Lovdata](#)

Gruppeoppgave og innlevering:

Med utgangspunkt i casen og de individuelle forberedelsene:

- a) Velg et område/tema fra Trygghetsstandard-verktøyet å fokusere på. Hvorfor valgte dere dette?
- b) Selve forbedringsarbeidet dreier seg om legemiddelgjennomgang på sykehjem. Med fokus på området/temaet fra Trygghetsstandard-verktøyet over: Hvordan ville dere gått frem for å starte forbedringsarbeidet? De i gruppen som jobber i en kommune kan gjerne trekke inn reelle problemstillinger knyttet til legemiddelgjennomgang. Alternativt gjør dere nødvendige antagelser og velger et hypotetisk prosjekt basert på egne erfaringer og nasjonalt faglig råd om legemiddelgjennomgang. (stikkord: forankring, kunnskapsgrunnlag, aktørkartlegging/interessentanalyse, SMART mål)
- c) Hvordan ville dere sikret brukermedvirkning i forbedringsarbeidet? (stikkord: individnivå vs tjeneste-/systemnivå)
- d) Hvordan velge gode tiltak i forbedringsarbeidet? (stikkord: prioriteringsmatrise, målinger, småskalatesting)

Gjennomføring av oppgaven:

Alle må gjøre de individuelle forberedelsene og bidra i gruppemøtene. Dere må selv avtale tilstrekkelig antall møter til å få skrevet gruppeoppgaven og levere innen fristen.

Gruppen summerer opp i en enkel «rapport» med forventet omfang på 1-2 sider. Gruppeleder sender oppgaven til kurs.norsam@gmail.com senest fredag 12. september.

Hele gruppen skriver oppgaven sammen, ikke bare gruppelederen.

2. Tilsynsmyndigheten og tilsynsarbeid

Gjør dere kjent med tilsynsmyndighetens oppgaver og organisering:

- [Introduksjon til tilsynsmyndighetene og tilsynet med barnevern-, sosial- og helse- og omsorgstjenester i Norge | Helsetilsynet](#)

Ta en kikk på

- <https://www.helsetilsynet.no/publikasjoner/tilsynsmeldingen/>

Gjør dere også kjent med policy-dokumentet og legg særlig merke til beskrivelse av formålet og om prioritering:

- [Policy for tilsynssaker i barnevern, sosial- og helsetjenestene | Helsetilsynet](#)

Gruppeoppgave:

I denne oppgaven ønsker vi at dere skal reflektere og drøfte hva som må til for at formålet med tilsynet kan oppnås. Vi tar utgangspunkt i to tilsyn som ligger innenfor det samfunnsmedisinske området.

1. Helsetilsynet er gitt i oppdrag å gjennomføre tilsyn etter folkehelseloven hvert 4.år. De foregående tilsynene ble gjennomført i 2014 (oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer) og 2019 (miljørettet helsevern i skoler og barnehager). Årets landsomfattende tilsyn etter folkehelseloven har som tema kommunens systematiske arbeid for å fremme god psykisk helse hos barn og unge.

<https://www.helsetilsynet.no/tilsyn/landsomfattende-tilsyn/folkehelsearbeid/folkehelsearbeidet-til-kommunen-for-a-fremje-god-psykisk-helse-hos-barn-og-unge/>

Tilsynet gjennomføres i tre faser – se

https://www.helsetilsynet.no/publikasjoner/internserien/2024/veileder-til-tilsyn-etter-folkehelseloven-2024/hvordan-skal-tilsynet-gjennomfores?b=toc_900978#toc_900978

Tenk spesielt på formålet med tilsyn når du leser veilederen som det er lenke til over, og rapporten.

Eksempel på rapport:

<https://www.helsetilsynet.no/tilsyn/tilsynsrapporter/vestland/2024/fitjar-kommune-arbeid-etter-folkehelselova-for-aa-fremje-psykisk-helse-hos-barn-og-unge-2024/>

2. Tilsyn med helsemessig beredskap gjennomføres i samarbeid mellom helseavdelingene og statsforvalternes beredskapsenhet, etter en veileder laget i samarbeid mellom DSB og Helsetilsynet. Tilsynene gjennomføres som systemrevisjoner

<https://www.helsetilsynet.no/tilsyn/helseberedskap-felles-tilsyn-med-direktoratet-for-sivilt-beredskap-dsb/>

Eksempel på rapport:

<https://www.helsetilsynet.no/tilsyn/tilsynsrapporter/oslo-og-viken/2024/baerum-kommune-tilsyn-med-kommunal-beredskapsplikt-og-helseberedskap-2024/>

Tilsynene er gjennomført etter ulike metoder.

Drøft i gruppen og skriv kort referat fra drøftingene

- 1) Hva er det som skiller disse metodene?
- 2) Hva skal til for at tilsyn bidrar til forbedring? Tenk både på virksomhet (tilsynsobjekt) og tilsynsfører (tilsynsmyndigheten).
- 3) Om / i hvilken grad du tenker at formålet vil kunne nås gjennom tilsynene
- 4) Kan tilsyn uten vurdering av eller konklusjon om lovbrudd ha like stor effekt som tilsyn med konklusjon om lovbrudd? Begrunn svaret.

- 5) Begge tilsynene er tverrsektorielle. Drøft forutsetninger som bør være til stede for å nå ut til kommunal ledelse og medvirkende i relevante sektorer, og hvorvidt du tenker at tilsynene her lykkes i dette arbeidet.

Gruppediskusjonens hovedtema summeres i et notat på ca 1-2 sider.

Gruppeleder sender oppgaven til kurs.norsam@gmail.com senest fredag 12. september.

KURSSAMLING Soria Moria 17-18. september

Program dag 1, onsdag 17. september

Tema: Kvalitetsarbeid og forbedringsprosesser

Møtestart 09.00

Lunsj 12.00

Møteslutt 15.30

Fellesforelesning 16.00

Program dag 2, torsdag 18. september

Tema: Tilsyn

Møtestart 09.00

Lunsj 12.00

Møteslutt 15.00

Med forbehold om justeringer. Detaljert program kommer